

montem Castelli sensim ad S. Rochum ascendit, rursusque per angustam vallem ad ripam fluminis descendit. Sextus mons dicitur vulgo *das Chagas*, id est, quinque plagarum Domini: propter Ecclesiam quam hic nautici homines ædificaverunt, qui nempe in Indiam navigant. Septimus est S. Catharinæ montis Sinai, qui versus Occidentem à sexto amplissima valle divisus. Horum quinque firmo muro cincti sunt, in quo septuaginta septem editæ turres assurgunt, portæ vero sunt ad ripam fluminis viginti duæ, adversus mediterranea septemdecim. Maxima hujus civitatis vis est in maritimis expeditionibus, ob navium multitudinem & robur. Fidem facit, quod anno 1588 in formidabili illa classe, qua Angliam invadere decreverat Philippus Hispaniarum Rex, tredecim fuere Portugallicæ, qua Zabrá, qua Galeones, inter quas eminebat Galeon S. Martini, qua Dux Medinæ vehebatur, & milites mille; & S. Ioannis, qua octingenti milites; & denique S. Matthæi, qua sexcenti. Armamentaria habet plurima, omnibello apparatu instructa. Portu claret famosissimo, quem Tagus efficit, qui quindecim aut viginti miliaribus maximis navibus navigabilis est.

Ebora. Ebora sita est loco campestri, situ plane amœno, lata & porrecta planitie, quæ impendentibus undique montibus clauditur.

Coymbra. Coymbra in rupe sita est, undique olivarum filvis vinetisque cincta, ad amnem vulgo Mondego dictum.

Portu. Portus habet Portugallia nobiles, quorum primus Setubal viginti ab Olysiptone miliaribus, versus Austrum. Secundus est quem Durius fluvius aperit. Tertius, Tagi est ostium.

Regimen. Regimen Portugallia regium est, & absolutum, non minus quam reliquæ Hispaniæ. Regiam aulam comitantur aliquot tribunalia, quorum primum & principale vocatur *Tribunal relationum*, & domus Supplicationum, vulgo *Caza de Supplicação*. Constat iudicibus, qui de causis criminalibus judicant, necnon de causis fiscalibus & vectigalibus regiis. Alterum est Tribunal rerum civilium, *Casa de Civel*. Tertium est majoris autoritatis, quod appellant *Desembargo de Paco*, id est Palatii. Hoc in omnes totius regni iudicum actiones inquirat, easque ad proprium revocat examen, privilegia à Rege impetrata promulgat. Est & aliud tribunal, cujus iudices cognoscunt & judicant de omnibus causis, quæ ad coronam pertinent, sive Rex actor sit, sive alii, qui quid à Rege in iudicio petunt. Habet eadem aula Cancellarium majorem, & tribunal quæstorium, ipsi vocant *da Fazenda*, quod constat tribus proceribus principalibus, qui *Viedores da Fazenda*, Quæstores, uti opinor, ærarii appellantur. Est & tribunal, sive Consilium Status, in quo ea negotia tractantur, quæ bellum ac pacem concernunt. Est & tribunal Rationalium, quod vulgo *Caza dos Contos* appel-

latur, in quo rationes redduntur reddituum & bonorum regalium. Hujus caput quæstor maximus dicitur, *Condador major*.

Portugallia regnum initium cepit ad hunc modum: Quum Henricus Lotharingiæ Comes res ingentes contra Mauros in Hispania gessisset, præmium virtutis ac laborum Alfonso VI Castellæ Rex Tiresiam filiam notham ei dedit in matrimonium, dotemque apposuit eam Hispaniæ partem, quæ nunc Portugallia dicitur. Hujus filius cum quinque Reges Maurorum uno prælio fudisset, Rex primus Portugallia est appellatus circa annum 1110, habitusque successores continua serie, donec ultimo rege Sebastiano in Africa cæso, regnum armis occupatum ad regem Castellæ recidit.

Fluvii hujus regionis sunt Ana sive *Guadiana*, quasi dicas, aquam Anæ, Tagus, qui Castellanis *Taio*, Lusitanis *Teio* dicitur, Mondegus, Durius, & Minius. Præcipuus Tagus est, quem fulvo decurrere limo, aureasque arenas eructare Poëtæ fabulati sunt, pari veritate, qua de Pado Italia, Hebro Thraciæ, Pactolo Asiæ, Gange Indiæ idem canere amant. Ana Laminitano agrociterioris Hispaniæ ortus, modo se in stagna fundit, modo in angustias resorbet, aut in totum cuniculis condit, sæpiusque nasci gaudet, donec Emeritam præterlapsus in Atlanticum Oceanum effundatur.

Magnates Portugallia è Damiano à Goes recensentur. Comes tabilis regni, Dux Brigantiæ, Dux Colimbriensis, Dux Viseensis, Dux Trancossensis, Dux Barcelensis, Dux Averienensis, è familia Alencastria, Marchio de Villa Real, Marchio de Tores Novas, Marchio de Monte Major, Marchio de Ferreira, Comes de Marialva, Comes de Tentugal, Comes de Penella, Comes de Alcontin, Comes de Portalegre, Comes de Feira, Comes de Lonte, Comes de Mon sancto, Comes de Faro, Comes de Arganil, Comes de Abrantes, Comes de Vimioso, Comes de Villa nova, Comes de Lintiares, Comes de Vidigeira, è familia Gamæ, Comes de Sortella, è familia Silveira, Comes de Castanheira, Comes de Prado, Comes de Redondo, Vicecomes de Lyra, Baro de Alvito.

Prælati Portugallia eorumque redditus sunt: Archiepiscopus Olysiptonenis 16000 duc. Archiepiscopus Bracharensis duc. 12000: Episcopus Eborensis 20000 duc. Episcopus Visei 8000 duc. Episcopus Guardianus 5000 duc. Episcopus Conimbricensis 12000 duc. Episcopus Portuensis 4000 duc. Episcopus Lamegensis 6000 duc. His addit Damianus à Goes Archiepiscopus Funchalensem 8000 duc. Episcopum Septensem 2000 duc.

Sunt insuper in Portugallia quatuor ordines militares, S. Ioannis, qui novemdecim Commendas habet & duas Ballivias: *Christi*, qui centum & quadraginta Commendas amplectitur, aut circiter, pleraque valde opulentas. *Avizi*, S. Iacobi. Horum

nec non

ALGARBIA.

Nomen.

Portugallia nomen recentius est, vel à portu Gallorum, vel à Cale portu, qui olim piscationis gratia frequentari solitus, postea in civitatem opulentissimam evasit, totique regno nomen & appellatio-

Fines.

nem dedit. Lusitaniam veteres dixerunt, à Luso & Lusa Bacchi comitibus, ut ex Varronis sententia referunt Plinius & Martianus. Circumscribitur, inquit Thuanus, à Septentrione Durio flumine, inde ab ipsius ostio ad eum usque pontem, qui Septimancis adjacet: ab Occasu ea Atlantici maris parte, quæ Anæ & Durii ostia intrat: à Meridie Batia, ab Ortu provincia Tarraconensi clauditur, linea ab Oretanis ad eum pontem ducta, cujus è regione Septimancæ sunt. Angustioribus olim limitibus, quam nunc, continebatur.

Magnitudo.

Totum vero Portugallia regnum longum est nonaginta leucas, latum quinquaginta: ambitu suo complectitur ducentas & octoginta. Aëre valde salubri fruitur, utpote qui ventis marinis multum eventiletur. Solum magna sui parte montosum, præsertim in Algarbia, fructus producit longe perfectissimos. Abundat oleo, vino, melle. Frumenti nonnulla penuria laborat, quod plerumque à Francis & Septentrionalibus populis accipit. Nec expers est metallorum, auri, argenti, aluminis, marmoris candidi & varii. Sericum habet excellens, maxime in Braganzæ regione. Copiam salis non modo sibi, sed & exteris sufficit. Piscosa admodum est ora, & thynnorum captura nobilis; habentque hic piscem, quem alibi vix reperias, soleæ similem, quem ipsi vocant *Azgeyam*. In hoc regno tanta est olei copia, ut singulis annis supra tria millia doliorum in Belgium solum evehantur. Non minus & frumento abundaret, si agri debita industria colerentur. Piscatio sardinarum (ita minutum quoddam piscium genus vocant) hic admodum locuples. Nam ex sola urbe Olysiptonenfi interdum supra centum minora navigia simul ad hanc piscaturam solvunt. Pecorum præterea & armentorum hic ingens copia.

Divisio.

Dividitur in sex Provincias. Prima vocatur Alentejo, id est, Trans-Tagana, respectu urbis Olysiptonenfis, & pertingit à Cimes pago ad civitatem Elvas, occupans totam regionem, quæ Hispania.

jacet inter Tagum & Anam, & reliqua municipia cum pagis, quæ trans Anam sunt, ab Alcoitim usque ad Olivencam, inter quæ sunt famosa oppidula Cerpa & Moura. Pars hæc longa est leuc. 36, lata 34. Secunda appellatur Estremadura, quæ ad mare quidem à Cascais pertinet ad Mondego; intra continentem autem linea imaginaria clauditur ab Abrantes ad Coymbre pontem, tenetque in longitudine 35 leucas, in latitudine 18. Tertia dicitur Beira, atque à Coymbra excurrit ad Guardam, continetque totam illam regionem, quam vocant Ribeira de Coa. longa est leucas 34, lata, si numeres ab Aveiro ad Tourones, 33. Quarta, inter Durium & Minium extenditur, pertingitque ab oppido Porto ad Valencam super Minium; longa leucas 18, lata 12, ubi latissima: nonnullam tantum octo. Exiguo hoc spatio monasteria habet centum triginta, optimis redditibus dotata; & mille quadringentas sexaginta Ecclesias parochiales, præter Bracarentem metropolitanam, & Episcopalem Portuensem. Plus quam quinque mille fontes perennes habet, portus sex, pontes saxeos ducentos. Quinta appellatur Transmontana, à fluvio Tamaga ad Episcopatum Mirandæ extensa, longitudine 30 leucarum, latitudine viginti. Sexta regnum Algarbiæ, quod à Ceixe pertingit ad Castromarinum, è regione Ayamontii; longa 27 leucas, lata 8, ubi longitudo & latitudo maxima.

Complectitur octodecim civitates, & multa ac grandia fatis oppida. Civitatum tres sunt Archiepiscopales, Olysiptone, Ebora, & Braga sive Bracara. Novem Episcopales, Mitanda, Porto, Coymbra, Lamego, Viseu, Guarda, Portalegre, Elvas, & Leiria: reliquæ quinque sunt Bragança, Beia, Tavila, Lagos, Fares, & Sylves; quarum quatuor posteriores sunt in regno Algarbiæ, & sub uno Episcopatu comprehenduntur.

Metropolis est Olysiptone, hodie Lisboa, septem fatis altis montibus superstructa, quorum non modo convalles, sed & clivos occupat. Primus est S. Vincentii ad Orientem, qui Maurorum temporibus extra civitatem fuit. Secundus mons ac Occidentem est prioris, ad portam S. Andreæ ascendens. Tertius, qui altissimus, & undique præceps, munitissimum habet castellum, altis turribus & muris cinctum. Quartus dicitur S. Annæ, estque triangularis formæ, & medius inter Castelli montem & S. Rochi. Quintus est S. Rochi, qui à porta Do. Ouro secundum vallem, quæ media est inter ipsum &

E-91